

biline, kakor na svoje dobrotnice. Divji Avstraljci imajo zakon, da se ne smé izkopati po cvetanju nobena bilina, katera seme rodi, in potniki pripovedajo, da se divjaki tega vedno drže.

Avstralija in južna Afrika niste izveli nobene kulturne biline, a de Candolle meni, da je to samo zato, ker te zemlje nimajo nobene divjakinje, katera bi uže od naravi imela očita dobra svojstva. On meni, da divjaki v teh zemljah niso tako topi in neskušeni, da jih ne bi moglo vsaj pomanjkanje prisiliti, da začno pojedine biline vzgajati. Najglavnejši je to razlog, ki ga je de Candolle za svoje mnenje navel. Neugledna svojstva teh bilin so vzrok, da tudi doseljeniki evropski niso nobene tamošnje biline vzgojili in oplamenili. V Avstraliji spominjajo preko 100 raznih bilin, s katerimi se ljudje ob gladu prehranjujejo, pa vendar nobene teh bilin človek ni vzgojil, in to samo zato, ker ni, kakor de Candolle meni, našel na njih takih dobrih svojstev, da bi jih bilo vredno vzgajati. No Darwin tolmači te pojave vse drugače. Ako so naše kulturne biline v Evropi in Aziji s svojimi dobrimi svojstvi uže kot divjakinje rasle, tedaj bi bilo zelo čudno, da uprav Avstraliji in južnej Afriki ni priroda niti jedne koristne biline darovale, dočim je Evropo in Azijo s tolikim obiljem osrečila. Tega Darwin ne veruje, temveč meni, da so tamo ljudje sami krivi, ker se niso vzgajanja bilin lotili.

Tako protivno sodita ta učenjaka. V enem pa se zlagata oba, namreč v tem, da je potreba bila, ki je človeka spodbola, da je začel biline vzgajati, da je v potrebi in v pomanjkanju prvi začetek poljedelstva.

Naši dopisi.

Dobrova dné 19. novembra. (*Cesarska slavnost.*) Včeraj dne 18. t. m. bil je za tukanjšnjo faro, osobito šolsko občino, zares dan, kakoršnega je Bog sam naredil. Obhajali smo prav lepo in na dostojen način zgodovinski praznik 40letnice cesarjeve. 250 otrok zbralo se je ob 1/2 9 uri zjutraj v lepo okinčani sobi II. razreda, točno ob 9. uri pride naš gosp. okrajni glavar Ivan Mahkot, ter so ga pri prihodu pozdravili zastopniki župnije, županstva in šole. Dnevni spored vršil se je takole: Zapela se je najpred pesem: „Veselje čuje se povsod“ vsi odstavki. Potem popisali sta učenki II. razreda: Albina Belé in Helena Prebil na kratko a kaj ginljivo zgodovino 40letnega očetovskega vladanja cesarjevega. Potem sledi slavnostni govor g. okrajnega glavarja; v kratkih jedrnatih potezah narisal je blagi gospod kaj ginljivo pomen tega dneva, navduševal mladino, da naj bode Bogu in cesarju zvesta do konca življenja svojega. Vse besede vrlega govornika segale so mladini in drugim navzočim globoko v srce. Potem zapelo se je še čvetero drugih pesmic; na kar šlo se je

k slovesni službi božji v domačo farno cerkev. Govor p. n. gospoda Iv. Bizjana, kurata v c. kr. kaznilnici Begunjski bil je izboren.

Po slovesni sv. maši bila je zahvaljena pesem. Prec po božji službi zbere se zopet šolska mladina, krajni šolski svet z občinskim odborom vred v zgoraj imenovanj šolski sobi. Gospod deželni glavar dr. Jos. Poklukar ogovori v kratkem govoru šolsko mladino, med katerem mu ta slovesno obljubi, da bode Bogu, cesarju in domovini do konca svojega življenja zvesta ostala.

Na to sledilo je obdarovanje šolske mladine; najpreje bili so z lično vezanimi knjigami in molitveniki obdarovani oni učenci in učenke, kateri so se v pretečenem letu na tej šoli odlično učili — na število 50 otrok. Potem bili so obdarovani pridni fantiči sadjerejčki z Pircevo knjigo „Vrtnarstvo“ skupaj 9 dečkov. Vsi drugi šolski otroci bili so pa potem obdarovani sé spominki „Naš cesar“ (Belé), „Cesar Franc Jožef I. (Tomšič) in „Spomenica“. Med ubožnejše razdelilo se je potem tudi še 40 1/4 goldinarskih kosev, a 5 najboljših sadjerejčkov prejelo je vsak po en srebern goldinar.

Ko je obdarovanje bilo dokončano, zapela sta se prvi in zadnji odstavek cesarske pesmi, potem se pa zaorilo (kot preje tudi uže med slavnostnim govorom g. c. kr. okrajnega glavarja) presvitlemu cesarju trikratni navdušeni „slava“!

Učenka Albina Bele zahvali se gosp. okrajnemu glavarju tako-le:

Preblagorodni okrajni glavar!

V imenu vseh učencev in učenk naše šole izrekam Vam preiskreno in presrečno zahvalo za visoko čast, katero nam ste skazali in pa za očetovsko ljubezen, kojo ste nam v toliki meri danes dejansko javili.

V znak te istinite hvaležnosti naše do Vas, blagorodni gospod in pa neomahljive udanosti in zvestobe preuzvišenej hiši Habsburški, katero naj nam mili Bog do konca sveta ohrani in kojey bodemo vedno prepokorni in najzvestejši podaniki ostali, izvolite premilostno sprejeti tale mali naš spominek!

Bog Vas živi, blagoslovi in ohrani!

Klanjamo se Vam največjem poštovanjem.

S tem bila je šolska slavnost dokončana okolu 1/2 1 ure popoldne.

Za dalnji dnevni spored skrbela je na široko znana gostoljubnost našega prečastitega g. župnika Jerneja Babnika, katere pa tukaj natančneje opisoval ne bodem. Ime g. kučigazde uže samo kaže, da je bilo vse izborna. Pri tem vršila se je napitnica g. župnika na presvitlega cesarja; odgovoril jej je gospod okrajni glavar Mahkot.

Da so se mogli tukajšnje šole otroci tako pošteno obdarovati, pripomogli so sledeči dobrotniki:

1. Občinski odbor nakazal je iz občinske blagajnice bil 20 gld.

2. P. n. gospod deželni glavar dr. Jos. vitez Poklukar daroval je 10 gld.

3. Po dva gold. darovali so: v. č. gosp. župnik Jernej Babnik, g. Josip Fr. Seunig, Miha Novak in Ivan Glavič; (skup 8 gld.)

4. Po 1 gld. darovali so: Josip Zorc, Anton Laznik, Ivan Remic, Peter Selan, Anton Rotar, France Oven, Franjo Dolinar, Ivan Vrhovec, France Hudnik, Matija Grapar, Valentin Štrekelj, obč. odborniki; p. n. Valentin Lavtar, duhovni pomočnik, dr. Jernej Zupanec, c. kr. notar, Ivan Babnik (Švica), France Suhadolec in Marija Suhadolec. (16 gld.)

5. Po 50 kr. Marija Verbič, cvetličarica v Kozarjah, katera je tudi šopek kaj okusno sestavila in naredila.

Vsa darila stala so 39 gld. 50 kr., a 15 gld. se je pa med otroke gotovega denarja razdelilo.

Vsem p. n. dobrotnikom zahvaljujem se preiskreno. Dostaviti imam le še, da sta bila farovž in šola vsa se zastavami okinčana, isto tako mežnarska hiša; vsa ta tri poslopja bila so na predvečer krasno razsvitljena.

Bog živi, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!

Rant.

Šent Jošt 13. novembra. (*Svečanost 40letnega vladanja presv. cesarja Franc Josipa I.*) Kakor so letos po vsih krajih širne Avstrije, zlasti mile slovenske domovine obhajali slavnost 40letnega slavnega vladanja našega svetlega cesarja Franc Josipa I, in kjer so pri temu tekmovali občine med saboj; katera bi bolj dostojno obhajala slavnost, torej je tudi občina Šent Jošt priredila slavnost na 11. novembra z sledečim programom.

Postavili so se lepi mlaji, okrašeni z lepimi slavloloki ter primernimi napisi, vmes so vihrale krasne zastave, zlasti na velikim slavloloku črno-rumena; sredi slavloloka krasni podobi našega milega vladarja Franc Josipa I vmes je vihralo več krasnih deželskih trobojnic, v saboto od 6. do 7. ure slovesno zvonjenje po vsih cerkvah; vmes so neprenehoma pokali topiči, po gričih so goreli kresovi; vrhniška izvrstna godba je svirala cesarsko himno; zjutraj budnica ter strel; ob 10 uri slovesna sv. maša, katero so služili domači g. župnik ter v slavnostnem govoru z prirojeno zgovornostjo dokazovali, kako slaven, dobrotljiv, zraven tudi kako verni kristjan je naš mili presvitli cesar Franc Josip; po zahvalnici je tudi v cerkvi godba zaigrala cesarsko himno.

Po službi božji so se vpričo mnogobrojnega ljudstva vsadile 2 slavnostne lipe, katerih ena nosi ime „cesar Franc Josip“, druga nosi ime presvitle cesarice „Elizabeta“, 2 drugi lipi ste se zavoljo silno neugodnega vremena opustile vsaditi, kateri eni bo ime svitli prestolonaslednik „Rudolf“ drugoj „Štefanija“, slavnostni govor pri saditvi lip so imeli domači ter sosadni Lučenski g. župnik; katerim konečnim klicom „živeli“ na presvitlega cesarja, je mnogobrojno ljudstvo z večkratnim gromovitim „živijo“ pritrjevalo.

Nato so bili otroci obdarovani z kruhom in vinom, potem je bil obed v hiši občinskega svetovalca A. Samotorčana, katerega so se vsi odlični občani vdeležili, pri obedu so bile krasne napitnice; zvečer razsvitljenje Št. Jošta, konečno se je vršila ljudska veselica z plesom, katerega se je udeležilo občinstvo v tako mnogobrojnem številu, da je bil prostor premajhen. Bili smo vsi tako veseli te slavnosti, da smo se šele v jutro razšli, ter v vsih srcih je gorela ljubezen in neomahljiva zvestoba do naše presvitle cesarske rodbine.

Da se je slavnost tako sijajno izvršila gre zahvala občeljubljenemu g. župniku in občespoštovanemu g. županu ter vsemu občinskemu odboru.*) J. M.

Iz Ljubljane. — Svete Elizabete letni ljubljanski somenj minuli ponedeljek bil je zelo živahen, došlo je jako veliko unanjega ljudstva, prignalo se je tudi mnogo živine, izrekoma govedi, ali kupčija bila je na živinskem trgu za živinorejce prav slaba, prodalo se je nekoliko pitanih volov, največ pa Bosenskih buški so se plačevale po različni velikosti po 8 do 20 gl. glava. Lepših konj ni bilo veliko na trgu in kupčije ni bilo skoraj nič, ker ni bilo unanjih kupcev. Prešiče dopitane so plačevali po 18 gl. stari cent, mladiče in manj pitane pa ceneje. Kupčija s kramarskim in drugim blagom bila je videti boljša.

— **Odlikovanja kranjskih sadjerejcev.** V državni sadni rastavi na Dunaji bili so odlikovani: Državno sreberno svetinjo za lepo sadje: oskrbništvu grajščine Boštanjске. Sreberno svetinjo c. kr. pomološkega društva: Franu vitezu Langerju v Prežeku, Juliji Rudeževi na Tolstem vrhu, Josipu Lenarčiču na Vrhniku, Josipu Urbančiču v Ljubljani, deželni kmetijski šoli v Grmu in Josipu vitezu Savinschegu v Metliki. — Državno bronasto svetinjo za lepo sadje: Janku Žirovniku, nadučitelju v Gorjah; Janku Jegliču, učitelju v Pečah; Viktorju Rohrmanu v Ljubljani; Matiji Hudoverniku v Dobropolji; J. Konciliji, učitelju v Žužembergu; Ivanu Lacknerju v Mozeltji; Antonu Planincu v Boštanji; Josipu Potepanu v Dol. Zemonu; Ivanu Urbančiču v Trnovem; Ivanu Leskovicu v Idriji; Albertu Ribnikarju, nadučitelju v Logatci; Ivanu Valenčiču v Klovčah in Mihi Mežanu, učitelju na Slapu. Priznanjske diplome za lepo sadje: Matiji Rantu, nadučitelju na Dobrovi; Emilu Janežiču v Perovem; Mariji Dovgan v Ljubljani; Ivanu Petku v Kresnicah; Martinu Potočniku, nadučitelju v Sori; Karlu Dermelju, nadučitelju v Cirknici; Francu Hladniku v Polhovemgradcu in Juliju Majerju v Planini. — Državno bronasto svetinjo za sadne izdelke: Podružnici v Boštanji in deželni kmetijski šoli v Grmu. Za sadni trg ni bilo nič daril določenih, vendar je med drugimi dobila c. kr. kmetijska družba kranjska častno diplomo. Razen navedenih

*) Opazka vredništva: Hvala lepa, prosimo še!

daril so dobili častna darila po 4 cekine: Josip Urbančič v Ljubljani, Viktor Rohrman v Ljubljani in Anton Planinec v Boštanji; — po 1 cekin: Ivan Urbančič v Trnovem, Miha Mežan, učitelj na Slapu in Ivan Lackner v Mozelji. — Odlike kažejo, da je bila Kranjska častno zastopana pri dunajski državni sadni razstavi, in ako se poleg tega še oziramo na uspehe deželne sadne razstave, potem lahko rečemo, da je Kranjska glede sadjarstva zelo vrlo napredovala, in da je ta stroka kmetijstva postala važen faktor narodnega gospodarstva na Kranjskem.

— **Povodom smrti** bavarskega vojvoda Maksimilijana sklenil je deželni odbor kranjski izraziti pri cesarskem dvoru sočutje dežele Kranjske, ter je po deželnem glavarju to prošnjo v posredovanje izrazil gospodu deželnemu predsedniku.

— **God cesarice Elizabete** praznoval se je v Ljubljani deloma v nedeljo in deloma v ponedeljek. Deželni odbor naprosil je gospoda deželnega predsednika pre-svitli cesarici posredovati čestitke in vošila dežele Kranjske.

— **Za obrtno šolo** ljubljansko imenoval je naučni minister Gautsch učiteljici za umetno šivanje in vezenje gospo Marijo Hlavka in pa gospico Ivano Föderl-ovo.

— **Cesarska 40letnica** praznovala se je minulo nedeljo dne 18. novembra na Dobrovi pri Ljubljani. Vdeležila sta se je razun domačinov tudi gg. okrajni glavar Mahkot in deželni glavar. Obširneje poročilo o slavnosti je v dopisu z Dobrove današnjega lista.

— **Nova knjižica** imenom „Iskrice“ spisal in založil učitelj Avberski Janko Leban, prišla je na svitlo v Katoliški tiskarni, obsega na 40 straneh šestnajsterke, petnajst za mladino primernih pesmic in povesti, deloma tudi z ozirom na 40letnico cesarjevo in stane samo 20 kr., s pošto poslana pa 25 kr.

— **Kmetijsko potovalno predavanje** o trtni uši imel bode tajnik c. kr. kmetijske družbe g. Gustav Pirc v nedeljo 25. t. m. dopoludne ob 9. uri v Podragi in popoldne po cerkvenem opraviu na Gočah nad Vipavo.

— **Stritarjevih** zbranih spisov došel nam je v roke snopič 60. s kazalom II. III. in IV. zvezka.

Rojaki!

Že mnogokrat poudarjalo se je v naši družbi, kako potrebno in važno bi bilo, da se osnuje podporo društvo za slovenske velikošolce na Dunaju in storili so se tudi potrebni koraki, da se obistini ta namen.

Slovenski klub na Dunaju je po našega vladarja preuzvišenih mislih skusil uresničiti ta namen o priliki štiridesetletnice njegovega vladanja; slovenski klub izdelal je pravila, katera so tudi že potrjena.

Ni treba natančneje opisovati nujnosti in važnosti tacega društva, saj je znano vsakemu, kako hudo se čisto godi našim velikošolcem, ki nemajo od doma ni podpore ni uspešnih priporočil.

Ne samo, da si izpodkopavajo zdravje, da morajo duševno delati na vse pretege, da s tem zgubljajo moč in čas za učenja odrivajo se tudi na pota, ki jih vodijo od poklica, določenega jim po dovršenih naukih ter se odtezajo na tak način narodnemu delu.

Temu naj opomore naše društvo; varuje naj velikošolca prvi čas bivanja na Dunaju reve in glada, daje naj mu priložnosti pridobiti si kako postransko opravilo, ki mu ne jemlje vse delavnosti in vsega časa.

Zavest, da smo s tem ustvarili preblago, naši narodnosti jako ugodno in nujno potrebno ustanovo, ta zavest osrčuje nas, da vstopimo pred Vas.

Prosim Vas tedaj, da pristopite skoro in obilo temu društvu kot ustanovniki, ali kot redni udje ali podporniki in da pošljete, — uvažuje, da društvo počne deliti podporo v štiridesetletnici Nj. Veličanstva, čim prej Vam bode mogoče svoje doneske pod nadpisom: društvenemu blagajniku gospodu R. Puklu, odvetniškemu koncipijentu VII. Zieglergasse 65 na Dunaju.

Ustanovniki plačajo vsaj po 50 gld. enkrat za vselej, pravne osebe (občine, društva itd.) po 100 gld., redni udje, to so oni, kateri prebivajo na Dunaju in v njegovi okolici vsaj po 3 gld. na leto, podporniki pa in to je lahko vsak, vsaj po 5 gld.

Za odbor:

Ivan Navratil.

Jos. Ciperle.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — V državnem zboru razpravlja se z izredno temeljitostjo že več kot teden dni postava o osnovi in ohranitvi kmetijskih posestev srednje velikosti, in vendar je bil v zadnji ponedeljski seji rešen še le § 4. po jako obširnih razpravah. Danes nadaljuje se posvetovanje o tem zakonu, jutri zboruje tudi gosposka zbornica.

Prvo vrsto novic tega tedna zavzima smrt vojvoda Maksa bavarskega, očeta naše cesarice, ki je v visoki starosti 80 let, minuli četrtek ob 1/24 zjutraj, dne 15. t. m. v Monakovim, nekoliko dni popred v drugič po mrtvoudu zadet, mirno zdihnil svojo blago dušo. Pokopan je bil na svoji grajščini Tegernsee minuli torek, dopoludne ob 8. Pokojni se je rodil dne 4. decembra l. 1808 in se je poročil dne 9. septembra 1828 z vojvodico Ludoviko bavarsko, ki je ž njim ene starosti in s katero sta pred dvema mescema praznovala diamantasto poroko, ker sta doživela v srečnem zakonu polnih 60. let. Pokojni vojvoda imel je osmero otrok in to troje sinov in petero hčer, namreč sinove: vojvode Ludovik, Karol Božjidar, in Maksimilijan, ter hčere: princesinjo Heleno udovo kneza Thurn-Taksis, našo cesarico Elizabeto, kraljico Marijo Sicilijansko, visokost Matildo udovo Trani in pa Sofijo vojvodico Alenconsko.